

Lecznica w formie wielu przedsiębiorstw

Wszystkie zmiany wpisów w rejestrze jednostek wykonujących działalność w zakresie udzielania świadczeń zdrowotnych dokonane do 30 czerwca są wolne od opłat.

Ustawa z 15 kwietnia 2011 o działalności leczniczej (DzU nr 112, poz. 654, z późn. zm.; udl) weszła w życie 1 lipca ubiegłego roku. Jedną z kluczowych zmian wprowadzonych przez tę regulację jest określenie - w treści art. 16 ust. 1 ustawy – że działalność lecznicza jest działalnością regulowaną w rozumieniu przepisów ustawy o swobodzie działalności gospodarczej. Rozwiązało to szereg wątpliwości natury ustrojowej dotyczących charakteru prawnego aktywności polegającej na – według nomenklatury z nieobowiązującej już ustawy o zakładach opieki zdrowotnej - udzielaniu świadczeń zdrowotnych. Usankcjonowano tym samym ugruntowane postulaty, aby zakłady opieki zdrowotnej traktować, jak przedsiębiorców.

Gospodarcza i regulowana

W świetle zatem przepisów udl każda aktywność polegająca na udzielaniu świadczeń zdrowotnych, ale także na promocji zdrowia i realizacji zadań dydaktycznych i badawczych w powiązaniu z udzielaniem świadczeń zdrowotnych i promocją zdrowia, w tym wdrażaniem nowych technologii medycznych oraz metod leczenia – art. 3 ust. 2 udl, jest działalnością gospodarczą, której wykonywanie wymaga spełnienia szczególnych warunków, określonych przepisami prawa – w taki sposób bowiem zdefiniowano pojęcie „działalności regulowanej” w art. 5 pkt. 5 ustawy z 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (DzU z 2010 nr 220 poz. 1447 j.t., z późn. zm.).

Po prostu przedsiębiorstwo

Powiązanie tej zmiany ustrojowej z wprowadzeniem do regulacji dotyczącej wykonywania działalności leczniczej pojęcia „przedsiębiorstwa” w rozumieniu art. 55[1] k.c. radykalnie zmienia optykę postrzegania działalności prowadzonej przez podmioty lecznicze. Zastosowany przez ustawodawcę konstrukt pojęciowy ściśle związał fakt wykonywania działalności leczniczej z pojęciem przedsiębiorstwa, tak jak zdefiniowano je w treści art. 55[1] k.c. Z mocy zapisu art. 2 ust. 1 pkt. 8) podmiot leczniczy wykonuje bowiem działalność leczniczą w przedsiębiorstwie. Przedsiębiorstwo z kolei rozumieć trzeba jako zorganizowany zespół składników niematerialnych i materialnych przeznaczonych do prowadzenia działalności leczniczej.

Leczniczy, czyli jaki

W tym miejscu warto określić, czym konkretnie jest „podmiot leczniczy”, odwołując się do zapisu art. 4 udl. Otóż podmiotami leczniczymi są z jednej strony przedsiębiorcy w rozumieniu przepisów ustawy o swobodzie działalności gospodarczej, a z drugiej szereg innych podmiotów takich, jak: samodzielne publiczne zakłady opieki zdrowotnej, jednostki budżetowe, fundacje i stowarzyszenia, których celem statutowym jest wykonywanie zadań w zakresie ochrony zdrowia i inne. Wszystkie te podmioty zyskują przymiot „podmiotu leczniczego” w takim zakresie, w jakim wykonują one działalność leczniczą.

Na gruncie przepisów ustawy o działalności leczniczej pojawiły się problemy interpretacyjne dotyczące przełożenia pojęcia „przedsiębiorstwa” na różne rodzaje działalności leczniczej prowadzonej przez ten sam podmiot leczniczy. Co prawda w projektowanej nowelizacji ustawy

(projekt przekazany do uzgodnień zewnętrznych w 17 maja 2012 r.) proponuje się jednoznacznie wskazać, iż „w jednym przedsiębiorstwie wykonywany jest jeden rodzaj działalności leczniczej”, co nie ogranicza możliwości wykonywania przez ten sam podmiot różnych rodzajów tej działalności”, ale nie zmienia to faktu, iż aktualny zapis nie jest jasny.

Resortowy komunikat

W tym kontekście, 28 maja Minister Zdrowia wydał Komunikat w sprawie dostosowania działalności podmiotów leczniczych do przepisów ustawy o działalności leczniczej. Minister zwraca w nim uwagę na obowiązki ciążące na podmiotach wykonujących działalność leczniczą w zakresie dostosowania swojej działalności do przepisów ustawy z 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej oraz na konieczność dokonania w tym zakresie adekwatnych zmian wpisu do właściwego rejestru.

Konieczność wyodrębnienia

Ministerialna interpretacja przepisów dotyczących wyodrębnienia przedsiębiorstwa podmiotu leczniczego rozwiewa wątpliwości, co do przełożenia definicji „przedsiębiorstwa” na różne rodzaje działalności leczniczej prowadzonej przez podmiot wykonujący działalność leczniczą. Minister zdrowia wyraźnie wskazuje, iż w jednym przedsiębiorstwie może być prowadzony tylko jeden z rodzajów działalności leczniczej. Innymi słowy, każdy rodzaj działalności leczniczej prowadzony przez podmiot leczniczy wiąże się z koniecznością wyodrębnienia oddzielnego przedsiębiorstwa. Jest to spójne z projektem nowelizacji ustawy o działalności leczniczej autorstwa Ministerstwa Zdrowia. W proponowanym zapisie przedsiębiorstwo definiuje się w odniesieniu do określonego rodzaju działalności leczniczej.

Różne nazwy

Każde przedsiębiorstwo podmiotu leczniczego, ściśle powiązane z określoną działalnością leczniczą prowadzoną przez podmiot leczniczy obowiązane jest posiadać 14-znakowy numer REGON którego 9 pierwszych cyfr stanowi numer REGON podmiotu leczniczego (np. SPZOZ, spółki), a pozostałe identyfikują konkretne przedsiębiorstwo (np. szpital, przychodnię). Minister zdrowia w swoim komunikacie zwraca uwagę, iż nazwy poszczególnych przedsiębiorstw podmiotu leczniczego nie mogą być identyczne z nazwą samego podmiotu leczniczego. Sugerowane jest dokonywanie językowych wyróżników specyfikujących rodzaj działalności leczniczej prowadzonej w danym przedsiębiorstwie.

Bez odrębnej rachunkowości

Biorąc pod uwagę aspekt organizacyjno-finansowy związany z koniecznością wydzielenia odrębnych przedsiębiorstw dla każdej prowadzonej przez podmiot leczniczy działalności leczniczej minister zdrowia wskazuje na faktyczny brak obowiązku prowadzenia dla każdego z przedsiębiorstw odrębnej rachunkowości, samodzielnego sporządzania bilansu, wyodrębnienia majątkowego i osobowego, rozumianego jako przypisanie określonych składników majątku oraz pracowników.

W istocie zatem wyodrębnienie przedsiębiorstw w ramach podmiotu leczniczego ma charakter formalno-statystyczny. Nie rzutuje ono jednak ani na wewnętrzną organizację podmiotu ani na sposób prowadzenia ksiąg rachunkowych. W tym zakresie minister zdrowia odwołuje się do treści pisma ministra finansów z 17 maja 2012 r. zgodnie z którym „przepisy o rachunkowości,

jak i przepisy ustawy o działalności leczniczej nie wskazują na konieczność prowadzenia przez każde przedsiębiorstwo podmiotu leczniczego odrębnych ksiąg rachunkowych sporządzania sprawozdań finansowych.” Oznacza to zatem w praktyce, że w braku woli wyodrębnienia w ramach podmiotu leczniczego samobilansujących się jednostek po stronie podmiotu leczniczego sposób prowadzenia ksiąg rachunkowych – nawet przy wyodrębnieniu wielu przedsiębiorstw w ramach tego samego podmiotu – nie musi się zmienić.

Dyskrecjonalne uprawnienie

Jednocześnie jednak, na co również zwraca uwagę minister finansów, „przepisy zawarte w art. 51 ustawy o rachunkowości umożliwiają sporządzenie przez oddziały wchodzące w skład jednostki macierzystej odrębnych sprawozdań finansowych (tzw. „jednostki na pełnym wewnętrznym rozrachunku”, tj. oddziały samobilansujące się).

Przepisy te stanowią, że jednostka, w skład której wchodzi jednostki organizacyjne sporządzające samodzielne sprawozdania finansowe, sporządza łączne sprawozdanie finansowe będące sumą sprawozdania finansowego jednostki macierzystej i wszystkich jej oddziałów.” Wybór sposobu prowadzenia ksiąg po wyodrębnieniu przedsiębiorstw pozostawiono zatem w ramach dyskrecjonalnych uprawnień podmiotu leczniczego.

Na marginesie zauważyć trzeba, iż kwestia ta – problematyczna na gruncie przepisów obowiązującej udl - znalazła również odzwierciedlenie w treści wskazywanej wyżej propozycji nowelizacji ustawy. Przedłożono mianowicie jednoznaczny zapis, zgodnie z którym „Przedsiębiorstwo podmiotu leczniczego jest jednostką lokalną w rozumieniu przepisów o statystyce publicznej, która nie sporządza samodzielnie bilansu, chyba że podmiot leczniczy postanowi inaczej”.

Kody resortowe

Minister zdrowia, zobowiązany dyspozycją art. 105 ust. 5 udl do określenia w drodze rozporządzenia systemu kodów resortowych spełniających funkcje identyfikacyjne podmiotów wykonujących działalność leczniczą podpisał adekwatne rozporządzenie w 17 maja 2012 r. (rozporządzenie ministra zdrowia z 17 maja 2012 r. w sprawie systemu resortowych kodów identyfikacyjnych oraz szczegółowego sposobu ich nadawania). Rozporządzenie zostało opublikowane w 28 maja w Dzienniku Ustaw pod pozycją 594. I wejdzie w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia, czyli jutro 12 czerwca.

Zakres zmian organizacyjnych i prawnych, jakich należy dokonać w podmiotach leczniczych skutkiem wejścia w życie udl jest szerszy, niż wyodrębnienie przedsiębiorstw i uzyskanie nowych kodów resortowych. Konieczność zharmonizowania z nową regulacją obejmuje między innymi treść statutu oraz regulaminu organizacyjnego podmiotu.

Na koniec zwrócić trzeba uwagę, że termin dopełnienia obowiązków w zakresie omawianego dostosowania, upływa 30 czerwca 2012 r. Obowiązek ten dotyczy również zmiany w zakresie wpisu kodów resortowych. Wszystkie zmiany wpisów w rejestrze podmiotów wykonujących działalność leczniczą dokonane do 30 czerwca są wolne od opłat.

Menedżerowie działający w służbie zdrowia muszą pamiętać, że już 30 czerwca upływa termin na dopełnienie przez podmioty prowadzące działalność leczniczą obowiązków w zakresie dostosowania działalności do przepisów ustawy z 15 kwietnia 2011 o działalności leczniczej. Obowiązek ten dotyczy dokonania niezbędnych zmian w statucie i w regulaminie

organizacyjnym podmiotu. Oznacza także konieczność wydzielenia w ramach podmiotu leczniczego odrębnych przedsiębiorstw, których liczba zależy od tego, ile rodzajów działalności leczniczej prowadzi dany podmiot. Wydzielenie przedsiębiorstw nie oznacza powstania obowiązku prowadzenia dla każdego z nich odrębnej rachunkowości, samodzielnego sporządzania bilansu, wyodrębnienia majątkowego i osobowego, rozumianego jako przypisanie określonych składników majątku oraz pracowników, ma bowiem charakter stricte organizacyjny.

Warto też pamiętać, że wszystkie zmiany wpisów w rejestrze podmiotów wykonujących działalność leczniczą dokonane do końca czerwca będą wolne od opłat.

Przedsiębiorstwo rozumieć trzeba jako zorganizowany zespół składników niematerialnych i materialnych przeznaczonych do prowadzenia działalności leczniczej.

Autor: Małgorzata Łukowiak-Vershelden, radca prawny, Kancelaria Prawna Piszcz i Wspólnicy